

Glavne prednosti elektromotorjev so: najpriprostejša konstrukcija, malo prostora za postavljanje, zelo malo truda pri rabljenju in nizka cena.

Elektromotor obstoji iz valjastega telesa, takozvano dotve, ki mej trdno stoječimi železnimi deli kroži. On nima ne zaklopnic, ne betov, ne krmila, ne mehalnih, ampak samo krožeče dele, torej ne povzroča stresovanja, ne ropota in ker je konstrukcija jako priprosta, je obrabljenje, če se o tem sploh govoriti sme, prav neznatno.

Ker so elektromotorji priprosto narejeni, mogoče jih je narediti od najmanjše ($\frac{1}{10}$ konjske sile) do poljubno največje moči, torej se rabijo lahko ne samo tam, kjer se malo eneržije potrebuje, na pr. pri šivalnih strojih, ampak tudi v velikih tovarniških delih in to tembolj, ker ne samo, da ne povzročajo stresovanja in ropota, tudi dima, smradu in vročine ne povzročajo, vrh tega pa so tudi glede ognja ali eksplozije brez vsake nevarnosti.

Zaradi navedenih prednostij se elektromotor lahko postavi kjerkoli v kaki tovarni, delavnici, stanovanju itd. ne da bi si bilo treba za to kacega posebnega privoljenja.

Posebno pri inštalacijah elektromotorjev v stanovanjskih je treba povdarjati, da se za to ne potrebuje nobenih cevij, ne kakih posebnih podlog in pa zelo malo prostora in sicer komaj četrti del onega, ki je za parni ali plinov motor potreben.

Elektromotorji se torej lahko postavijo na tla ali na stopala, pripno se lahko tudi na strop ali tram ali pa se lahko z dotičnim strojem tudi direktno zvežejo,

Elektromotorji imajo tudi to posebno ugodnost, da je njih poraba jednostavna in lahka zadostuje, da se jih jedenkrat na teden namaže, prav z lahka se spravijo v tir in zopet ustavijo. Zaradi teh lastnostij priporoča se elektromotor prav posebno malim obrtnikom, ker ž njim lahko vsakdo dela brez nevarnosti, ne da bi mu bilo za to treba posebnih vednosti in skušenosti.

Kakor poprej omenjeno, potrebuje se pa elektromotor le četrti del onega prostora, ki ga bi parni ali plinov motor za jednako moč potreboval in ker je konstrukcija priprosta, je umevno, da je elektromotor ceneji, kakor kak drug motor. Zaradi tega je mogoče, da si ga lahko tudi manj premožni omisli in si tako konkurenčno moč povekša, kar se lahko s številkami dokaže.

Povsod in tudi v Ljubljani nahajajo se male ročne obrti, vzemimo, da mora stroj delavec goniti. Tak delavec stane na dan 1 gld. ali vsako uro (pri deseturnem delu) 10 kr., moči pa proizvaja k večjemu za $\frac{1}{5}$ konjske sile, torej velja delo jedne pritine konjske sile vsako uro 10 kr.

Vzemimo pa, da se dela z elektromotorjem. Stroški za napravo elektromotorja z $\frac{1}{5}$ konjske sile znašajo 150 gld.

Stroški za električni tok za eno uro cele konjske sile, ako se motor na leto poprečno 3000 ur rabi (t. j.

309 delavnih dnij po 10 ur na dan) pa ne več kakor 15 kr. torej stane električni tok za motor $3 \frac{1}{5}$ konjske sile le 3 kr. za vsako uro.

K temu računati je še obrestovanje in amortizacijo po 10 %, kar znaša 15 gld. na leto, torej na jedno uro pol krajcarja. K temu prišteti je naposled še trošek za mažo in snaženje, kar znaša po največ računjeno pol krajcarja na uro.

Jednomerno delo torej stane 4 kr., torej je razlike $10 - 4 = 6$ kr. pri jednomernem delu v primeri z ročnim delom. To znaša pri delu v 3000 urah 180 gld. na leto; z drugimi besedami, elektromotor izplača se poprej nego v jednom letu in potem se 180 gld. na leto prihrani. Še ugodnejši uspehi se dosežejo, ako morata stroj n. pr. dva delavca vrteti ali goniti, ker so potem postranski stroški primeroma še bolj zmanjšajo, kajti elektromotor na pr. z jedno konjsko silo, torej s petkrat večjim učinkom od prejšnjega, stane samo 300 gld.

Poleg teh financijelnih prednostij so pa še druge, ki se ne smejo prezreti. Elektromotor je vsaki čas, po dnevi in po noči, za delo pripravljen, torej njegova poraba ni odvisna od delavskega osebja, kar je gotovo velika prednost. Vrh tega se pa pri elektromotorju lahko štedi, ker, ako je postavljen elektroštevec in se z motorjem ne dela vsaki dan po 10 ur, se plača, kar je ob sebi umevno, le poraba električnega toka za čas delovanja elektromotorja.

Pa ne samo v onih slučajih, kjer se ima ročno delovanje nadomestiti z elektromotorjem, ampak tudi tedaj se le-ta priporoča, ako je med motorji sploh izbirati, kakšen naj bi se napravil, ker so, kakor že gori omenjeno, stroški za nabavo elektromotorja v primeri s stroški drugih motorjev, kakor so: parni, plinov ali petrolejni motor, veliko manjši, torej treba tudi manj za amortizacijo in obrestovanj investovanega kapitala.

Dalje je, kakor že poprej omenjeno, z elektromotorjem prav malo opravila, ne potrebuje se zanj vode za ohlajenje, stroški za mažo in snaženje pa so neznatni.

To, kar se na ta način prihrani, se vse premalo upošteva. Dasiravno je električni tok, ki elektromotor goni, nekoliko dražji, kakor je gonilna moč pri drugih motorjih (par, plin, petrolej), vendar elektromotor prav zaradi majhnih postranskih stroškov s temi lahko tekmuje, z drugimi prednostmi da jih visoko nadkriljuje.

Travnik.

V vseh slovenskih pokrajinah se še najbolj izplača živinoreja. Živine pa seveda ne moremo rediti, ako nimamo potrebne krme. Dado nam gotovo le travniki, a ti bi je nam dali še mnogo več, ako bi jih umno obdelovali.

Travnike razvrščujemo v naravne, to je take, kateri so sami po naravi nastali, ter jih je tudi gospodar kot take pustil, in pa v umetne, kateri so iz kacega družega zemljišča po umetni poti v take prenašane bili. Na primer. Ako imamo suho njivo, katera nam daje le malo dobička, blizo nje pa dosti vode, s katero bi to zemljo lahko namakali, njive pa namakati ne moremo, torej površje njive vpravimo, s travnim semenom nasejemo ter svet tako pripravimo, da ga z bližnjo vodo lahko namakamo. Na ta način prenašali smo suho njivo v rodoviten travnik, ki nam daje gotovo več dobička, nego ga je dajala suha in pusta njiva.

Travnike razvrščujemo tudi v stanovitne, to je take, ki vedno travniki ostanejo, in v menjajoče se, to je take, ki nekoliko let rabijo kot travniki, nekoliko let pa kot njive.

Razločujemo pa naravne travnike tudi po množini mokrote, katere imajo v sebi, in sicer imamo.

a) Suhe travnike, h katerim spadajo navadno hribski travniki in taki dolinski travniki, katerih spodnja plast ne drži vode v sebi;

b) Vlažne travnike, to je take, katerih zemlja vodo zadržuje ali pa je njih lega in je podnebje tako, da dobivajo vedno potrebne vlage ali pa se zdaj in zdaj napušča voda nanje. Dobri travniki morajo biti vedno vlažni. Na njih raste najboljša krma.

c) Mokre ali močvirne travnike, to je take, ki so vedno mokri ter jih včasih tudi tu in tam voda pokriva, taki travniki zaraščeni so navadno z mahom bičjem, ločjem, s cediljo, preslico in z drugimi, tem podobnimi kislimi travami.

Ako pustiš travnike, kakor so od nekdanj bili, brigas se zanje samo toliko, da jih vsako leto pokosiš in popaseš ter si misliš, saj trava na travnikih mora sama ob sebi rasti, čem bi travnike obdeloval, oskrboval, jim gnojil, saj imam že s poljem preveč opravila . . . ako tako misliš in delaš, potem si gotovo na slabem potu, kajti potem od travnikov nikdar ne dobiš tega, kar bi po umnem delovanju lahko od njih zahteval.

Napačno je pa vselej, uporabljati v travnike tako zemljo, katera niti glede prsti, niti glede krajnih razmer in glede obnebj ne ustreza. Slabo zarasle travnike, katerim primankuje potrebne vlažnosti, spremenimo raje v njive ter na njih pridelujemo krmo. Čemu je treba tožiti, da pri nas ni mogoča boljša živinoreja, nego jo imamo sedaj, češ, naše senožeti so slabe. Taka tožba je navadno neopravičena, čemu vporabljam tako zemljo, ki jej primankuje vlažnosti, v travnike in ne v njive?

Za travnik je dobra vsaka zemlja, katera ima le potrebno vlažnost, ki je v travniku neobhodno potrebna, mokrota pa, ki ostaja v zemlji, je vedno škodljiva.

Zemlja za dober travnik naj ima rahlo, ne plitvo in primerno zvezano zgornjo in vodo ne prepuščajočo spodnjo plast.

Dobra senožetna prst pa mora imeti v sebi tudi mnogo rudniških redilnih tvarin, posebno kalija, apna

in fosforove kisline, kajti trava rabi v svojo rast neko množino teh snovij. Ako sežgemo n. pr. sto kilogramov sena, ostane nam poprečno 9 do 10 klg. pepela. V teh desetih kilogramih nahaja se poprečno poldrugi kilogram kalija, $1 \frac{3}{10}$ kilograma apna, pol kilograma fosforove kisline, 4 do 5 klg. kremenčeve kisline in $\frac{7}{10}$ klg. magnezije.

Iz tega razvidimo, kako potrebni so kalij, apno in fosforova kislina travi v rast. Navadno je tega rudniškega živeža premalo v prsti, samo kremenčeve kisline nikjer ne primankuje.

Da je to istina, kažejo nam narbolje iskušnje, kajti potrositi je treba travnike s pepelom, v katerem je namreč mnogo kalija, ali z apnom, ali s koščeno moko, ki ima v sebi mnogo fosforove kisline. Prepričali so bomo, da bo travo veliko lepše rasla in to zaradi tega ker z njimi prsti dodamo glavni živež, to je, kalija, apno in fosforovo kislino.

Od travnikov zahtevamo, da nam donašajo, kolikor je mogoče, največ zdravega in dobrega sena. Seno je sestavljeno iz različnih trav in zelišč.

Dokler so zelene, imenujemo vse skupaj trava, posušeno travo imenujemo seno. Umen gospodar mora tedaj skrbeti, da so travniki zarašeni z najtečnejšimi zelišči.

Zgornja odeja travnika ali drn je sestavljen z jednoletnih, dvoletnih ali večletnih rastlin, ki se množijo po semenu ali po koreninah. V njej nahajamo nizke in visoke rastline, sevne ali rodovitne, ki so različne do brote in vrednosti, zdrave in škodljive. Kaj važno je tudi, da ima travnik zgornjo in spodnjo travo, ker le tedaj bomo mnogo nakosili, kadar je izraslo dovolj visoke trave, ob enem pa tudi nizke. Umno je, da skrbimo zato, da travniku ne primankuje nizkih in visokih trav in zelišč. Najboljše trave so sledeče: Lisičji rep, italijanska ljulika, travniška ljulika, travniška bilnica in latovka.

Velike vrednosti je za senožeti, če pomešamo med travno seme tudi nekoliko deteljnega.

Za suhe travnike je najbolj sposobna in priporočila vlada: Zlata deteljica, bela deteljica in hmeljska lucerna.

Za srednje vlažne travnike je najbolj priporočljiva navadna detelja, bastardna detelja.

Navadno se pomeša trava z deteljo tako, da je $\frac{2}{3}$ trave in $\frac{1}{3}$ detelje. Na oralo poseje se kakih 33 do 38 klg. semena. Sploh živo priporočamo, da se gosto seje in držimo se pravila, katero nas uči, da se ima sejati žito redko, detelja in trava pa gosto.

Seme se spomladi plitvo poseje in posebno dobro je, če travnik pred zimo prej prekopljemo ali preorjemo in spomladi vsejemo oves, v katerega, seveda posebej, vsejemo travo in deteljo. S takim ravnanjem dobimo precej ovsa, nežnim mladim rastlinicam preskrbimo v prvi mladosti senco in ob enem smo zemljo dobro zrahljali, kar more biti vspešnemu razvitku trav le ugodno. Opominjamo na to, da mora biti seme zdravo in

zanesljivo ker se mnogo slepari pri kupčiji s travnimi semeni.

Na travnikih rasto mnogotere rastline, katere moremo šteti v vrsto plevelov n. pr. preslica, mlečnik, divji česenj, podlesek, pikasti mišjek, veternica, zlatica, bičjek, mah itd. Skrben gospodar mora skušati, da vse take rastline zatre.

Travnik zahteva, da se vedno oskrbuje in četudi imamo s travnikom manj dela, vendar tudi tega ne smemo nikdar zanemarjati. Travnik bogato povrača vsako delo, ki se stori zanj.

Osušujmo premokre travnika. Če ravno ne sme nikdar primankovati travniku potrebne vlažnosti, vendar je zastajajočo mokrota na travniku zelo škodljiva, ker v taki premokri zemlji gnijejo korenine ali pa se le slabo razvijejo. Slabe kisle trave se širijo, dobre pa ginejo. Temu pomagamo, ako odpravimo preobilno vodo, kjer voda zaostaja, vrežimo na pravem mestu jarke.

(Konec sledi.)

Poučni in zabavni del.

Početek romana.

(Črtica. — Napisal L á š č a n.)

„Njega ni doma, peljal se je s kol-e-som!“

Beseda s „kolesom“ je napravila na odvetnico mučen utis in le z velikim naporom jo je spravila preko zasušenih, drgetajočih usten.

„Tako — tako — torej oprostite milostljiva, da sem vas motil!“ je jecljal koncipijent v skrajnji zadregi preišljajoč, kaj mu je napraviti.

Odvetnica se je ozrla na tla in opazila osodni listek, kateri ji je bil pri prvem napadu strasti odpadel. Sklonila se je in ga pobrala.

V tem je pa Žužek izprevidel, da mora oditi. Priklonil se je in obrnil.

Odvetnica je položila desno na čelo, kakor bi se hotela na kratko odločiti, potem pa se je ozrla za doktorjem in ga poklicala nazaj.

Le temu je bilo ustrezno.

Usedel se je na ponudeni stol.

Polagoma ga je minevala prva presenečenost, prva otrpnjenost. Izprevidel je, da se je moralo zgoditi danes nekaj strašnega, nekaj posebnega v tem, tudi drugače vedno nesrečnem zakonu. Pričakoval je, da bode vse to on sedaj izvedel, gospa odvetnica mu je že večkrat kaj zaupala, saj sta si bila dobra prijatelja. Včasih se je celo trudil doktor, da bi se bil odvetnici še bolj prikupil in omilil, da če bi bilo mogoče, da, bi se bil pridobil njeno ljubezen. S početka je menil, da bode to kaj lahka naloga konkurirati s tako pustim, hladnim in čemernim možem, toda na svojo žalost je moral doznati, da je gospa odvetnica pobožna, skrbno vzgojena, zvesta soproga svojemu možu. In tako so se mu izjalovili vsi tisti lepi

poskusi, odbežale so vse lepe nade o morebitni sreči in uživanju.

Čutil je, da je železo danes vroče. Polagoma je pričel motriti odvetnico izivajočimi pogledi. Ko pa dolgo časa ni hotela ona pričeti govoriti, vprašal jo je kar naravnost.

„Česa bi radi milostljiva?“

Odvetnica se je spustila v dolg, moreč jok.

To ga je za hip zmotilo.

„Za Boga, kaj vam je milostljiva? Vam se je moralo prigoditi nekaj strašnega! Zaupajte mi vendar! Morda vam morem jaz odpomoči?“

Med počasi izgovorjenimi besedami je ulovil njeno malo rokico in pridržal v svoji, česar se pa ona danes prvič ni branila. To ga je opogumilo.

Odgovora še ni dobil. Ponaredil je teatralično razburjenje:

„Za Božjo voljo, ne mučite me vendar, milostljiva, ne puščajte me delj v tej strašni negotovosti, to mi je neznosno! Ali čujete? Prosim vas, prav lepo vas prosim jaz sem pripravljen storiti za vas vse . . . vse . . .“

Ko pa mu je dopovedala vse, prav vse, nasmejaj se je malomarno, topo, potem pa ji je začel razkladati svoje mnenje, svoje nazore in načela.

„To je neumnost, milostljiva, vznemirjati se radi takih rečij, malenkosti recimo, ali pa, da bi se kdo nameraval usmrtiti radi takih budalosti ha, ha, res ha ha. Ne razumem, kako vas more kaj takega razburiti, mene na pr. bi to ne spravilo iz ravnotežja, sploh je pa moj princip: živi in vživaj, kjer in kolikor moreš! Svetujem vam milostljiva, osvetite, maščujte se: klin s klinom, mera za mero! Tako, tako ha, ha! Edino to vas ozdravi, izpopolni, odškoduje . . . Na ta način si lahko oslajšate življenje . . . kaj pa imate od te ljubosumnosti, od tega večnega trpljenja . . .“

Odvetniški koncipijent dr. Žužek je bil v svojem elementu. Porabil je vse, da bi bil kos svoji nalogi.

Za ubogo odvetnico pa so bile njegove besede, kakor sneg za razgretega, ki prvi hip dobro dene, hladi, a pozneje nastopijo nasledki prehlajenja. Poslušala ga je napeto in neka divja, nenasitna tolažba so ji bile njegove besede.

„Sploh je pa škoda, nenadomestna škoda za vas milostljiva, da bi tako veneli in živo umirali, vi, ki ste vredni, da bi drugače živeli, povsem drugače . . . Nikdar nimate vesele ure, nikake zabave, sploh nič življenja, kakor v grobu ste poleg moža, ki ima vsega dovolj, kar nam prijetnega nudi življenje . . . In kaj je temu krivo? Da . . . reči se mora, da največ vaša ozkosrčnost . . . tista neumna strašnega vzgoja . . . Ha, ha, ha; tako je ha ha!“

Dr. Žužek se je bil docela razvnel. Kakor je pa goreče govoril in razlival svoj strup na podlegli plen, tako je tudi rokam dovolil, da so prinašale zaporedno malo, lepo rokico gospe odvetnice k njegovim polnim

ožjem pravega in kakor oblačilni obrti sploh. Najsi je obleka prav tako potrebna, kakor stanovanje ali hrana, vendar izdajo ljudje zanjo najmanj radi denar in smatrajo ta izdatki enega najtežjih. Marsikaterega talmikavalirja je laglja pridobiti, da plača steklenico šampanjca, kakor da plača krojaču mesečni obrok. Bilo bi zanimivo, preiskovati, od kod ta slaba navada izvira. Dočim plačujejo ljudje hrano in stanovanja kaj radi, se smatra dolg pri krojaču kot nekaj, kar je samo po sebi razumljivo in se časih krojaču še zameri, ako se dovoli, najudaneje prositi plačila, seveda šele dolgo potem, ko je zapade plačilni rok.

Nihče se ne sramuje, biti krojaču kaj dolžan, najsi ve za to tudi ves svet; človeka pač sodijo po obleki a k večjemu se primeri še kaki dami, da se jej svet roga, ako svojih kril in klobučkov ni plačala. Gospodje stvarjenja pa so vzvišeni nad vse take malenkosti. To se je razvilo tekom časa in nekoliko so tega gotovo tudi krojači sami krivi. Odpraviti to razvado, ne bo tako lahko, kakor je bila nje vpeljava. Vzlic temu splošnemu nazoru pa ne gre, meriti vse tiste, ki jemljejo na upanje, enakim merilom. Ako izločimo tiste spoštovanja vredne odjemalce, kateri svojo dolžnost po možnosti izpolnujejo, potem ostaneta dve vrsti dolžnikov.

V prvo in boljšo vrsto spadajo tisti, ki imajo pri naročbi pošteni namen, plačati in katerih dobre namene pokvarijo lahkomišelnost in zapravljivost, tako da se svojega krojača šele tedaj spomnijo, kadar rabijo novo obleko, pri kateri priliki znajo svoje dobre namene tako lepo predstaviti, da jim krojač veruje in jim da novega kredita. Pri taci odjemalcih naposled ni izgubljeno vsako upanje na rešitev, dasi — odkrito povedano — kar nič ne pripomorejo k racionalnemu razvoju obrta.

V drugo, absolutno slabo vrsto odjemalcev, spadajo tisti, kateri naredo naročilo že z namenom, da ničesar ne plačajo. To so najnevarnejši naročniki in žal, njih število ni majhno. Taki ljudje ne izkoriščajo samo krojačeve lahkomišelnosti in neizkušnosti, ampak čestokrat tudi njegovo dobroto in njegovo poštenje. Zlasti začetnikom znajo imponirati, a v svojo zagotovitev zahtevajo pri obleki kake posebnosti tako, da postane obleka za druge nerabna, ako bi krojač bil slučajno dobil kako svarilo in bi ga obšli pomisleki, še predno je dal obleko iz rok. Taki ljudje so že marsikacega dobrohotnega in poštenega obrtnika spravili na nič in gotovo ga ni krojača, ki bi ne bil vsaj nekajkrat šel tem ljudem v past.

Kdo torej krojača največkrat in najhuje oškoduje, je s tem povedano, saj ve in čuti to vsak krojač najbolje sam. Važnejše pa je vprašanje, kako se škode obvarovati. In tu je začetni pri geslu, katero stoji na čelu tem vrstam in katero pravi: krojač postani trd! Ljudem, katerih ne poznaš, vsaj v začetku ne obljubi prav nič. Če tudi sikdaj po krivici nezaupen, ti to ne bo ničesar škodovalo, ker ti resničen poštenjak tacega postopanja gotovo ne zameri. S časom, to je s škodo, se človek nekako navadi, preso-

jati ljudi, v začetku pa sledi navadno jedni neumnosti druga. Nepoznanega naročnika vprašaj najprej za ime, za njegov stan in za stanovanje in če je mogoče, poizvedi takoj, kako in kaj je ž njim. Prej blaga nikar ne vreži, tudi če ti je obljubljen takojšnje plačilo. Plačilo na obroke sprejmi od nepoznanih ljudij samo tedaj, če so njegove razmere take, da lahko prideš do svojega denarja, ako so poizvedbe o naročniku ne glase dobro, ali če poizvedbe sploh niso imele uspeha, potem odkloni naročbo z vso odločnostjo. Nepoznanega naročnika lahko tudi vprašaš za reference, a če je po stanu naročnika treba, zahtevaj, da naj kdo zanj jamči.

Prav takisto odločen pa bodi krojač tudi proti dobrim znancem. Nikdar naj ne pozabi starega pregovora, da je vsega prijateljstva konec tam, kjer gre za denar. Le preveč je taci prijateljev, ki zahtevajo od krojača Bog zna kaj vse, sami pa svojih prijateljskih dolžnostij niti s točnim plačevanjem nečejo izpolnjevati. Sploh je pa najbolje, ako je človek v kupčiji samo človek in družega nič.

Boljše je, dalati manj, a da je zaslužek gotov, kakor imeti mnogo dela pa ne gotovega zaslužka. To je resnica, katera se vse premalo uvažuje. Mnogo je krojačev, ki mislijo, da „množina izda“, pa ne vedo, da rokodelec ne sme spekulirati, ako naj njegova obrt na zdravi podlagi stoji. Zaslužek ni tako velik, da bi se pri desetih oblekah pokrila izguba, katera je nastala, ker za jedno obleko ni bilo plačila. (Konec sledi).

Kmetijstvo.

Travnik.

(Konec.)

Namakajmo suhe travnike. Napeljana voda je najboljši pripomoček, s katerim moremo povikšati dohodke naših travnikov.

Omenili smo, da je zemlja lukničasta in da ima sposobnost iz zraka in iz raztopljenih, katere do nje dohajajo, povzivati razne, rastlinam potrebne tvarine. Najpomembnejši uspeh na travnike napeljane vode, je tedaj v tem, da se v napeljani vodi raznotere mineralske tvarine nahajajo.

Voda pa ne gnoji samo, ampak uniči tudi mah in temu jednake rastline, čisti zemljo in jej jemlje razne škodljive železne soli. Voda more rastline slane ubraniti, ali če je ponoči padla huda slana, moremo z vodo mraz ublažiti. Gnojilna moč vode je tudi v tem, da ona razkrojuje redilne tvarine, ki se nahajajo v zemlji. V vodi, celo v deževnici, nahajamo manj ali več ogljenčeve kisline, kar povišuje njeno dobroto, in zato ima voda znaten vpliv na razkrajeno rudniških tvarin v zemlji. Z namakanjem moremo tedaj prav dobro pomagati travnikom,

tem bolj, ker rastlinam dopeljavamo tudi redilne tvarine v razstopljeni obliki.

Najboljši čas za namakanje je brez dvoma jesenski, ker jeseni je voda že dovolj topla in ima veliko redilnih snovij. Kakor hitro nastopi mraz, treba je vodo s travnikov odpeljati, da se posuše. Nikdar ne smemo mrzle snežnice rabiti. Ko bi spomladi imeli nastati mrazi, treba je pogostoma namakati travnike, da obvarujemo nežne rastlinice pred mrazom.

Čim zraste trava in čim bližji je čas košnje, toliko bolj poredkoma smemo vodo na travnik napeljavati. Če traja suša dolgo časa, smemo večkrat ponoči vodo napeljati na travnik, zadnje štiri tedne ali zadnjih šest tednov pa moramo namakanje opustiti. Po prvi košnji se zopet travnik namaka nekoliko časa in to pripomore, da je tudi druga košnja, to je otava, precej obilna.

Utrditi je treba obrežje onih travnikov, ki leže ob rekah ali kakem potoku, ki more travniku izpodkopavati zemljo. Na obrežji taci travnikov je pametno, nasaditi drevesa, vrbe, jagnete itd. in ako zahtevajo razmere, treba je napraviti tudi iz kamenja potrebno obrežje.

Trebiti moramo iz travnika plevel, mrčese, sploh vse kar more ovirati uspešno rast trave.

Tudi gnojiti moramo travnike. To je posebno potrebno tistim travnikom, katerim ne moremo pripomoči z namakanjem, to je, z napeljavo vode. Najpripravnejši gnoj za travnike je rudninski in sicer raztopljen na vodi, dober je za to tudi kompost, Tudi dobro podelan, star hlevski gnoj ugaja, vendar menimo, da ni prav praktično, če rabimo hlevski gnoj za travnike. Navadno primankuje že njivam hlevskega gnoja, zato je boljše, da pustimo hlevski gnoj njivam, saj imamo razen vode še drugih gnojilnih tvarin za travnike. Tudi gnojnica ni koristna, vendar jo je treba dovolj z vodo pomešano polivati na travnike le v vlažnem vremenu.

Če že rabimo hlevski gnoj, navozimo in raztrosimo ga pred zimo Zimska vlaga, sneg in dež ga izpira, spomladi pa ne izprane ostanke, slamo itd. zopet pograbimo s travnika in spravimo na pr. na kompostni kup.

Za travnike najboljši gnoj jo brez dvoma pepel, posebno od bukovega lesa, ki ima v sebi veliko kalija, ki je travam neobhobno potreben, kakor nam kaže že navedena preiskava travnega pepela.

Za močvirne in mahovite travnike je dober gnoj tudi apno, katero razje mahovje in ob enem veže razne kisline. Ali med vsemi gnoji je najprimernejši kompost, to je mešnica raznih rudninskih in organskih delov. Takemu kompostu je dobro primešati nekaj redilne zemlje in če mu dostavimo še pepela, zmletih kostij in vse to polijemo z gnojniščem, smemo se nadejati, da po takem gnoju bo travnik zopet krepko oživil. Tudi malec je za rabo posebno na onih travnikih, ki imajo vsaj tretjino detelje.

Stroške, katere stane gnoj, bagato poplačujejo travniki in prepričani smo, da tisti, ki enkrat pognoji, tega nikoli več ne opusti.

Oskrbujmo travnike pridno. Zgodaj spomladi je treba pograbit vse pritiske in jih enakomerno raztegniti. Če nahajamo tu in tam kak revno zarasel ali gol prostor, moramo ga posejati.

Če se pokažejo plevelne, n. pr. mah, treba spomladi z brano prevleči take travnike. Za vničenje mahu je posebno dobra travniška brana.

Kakor rečeno, je tudi nujno potrebno, da se s travnikov odpravijo škodljive živali in mrčesi, na kar slovenski kmetovalec navadno vse premalo pazi.

V jeseni smemo po travnikih pasti, posebno če je travnik nekoliko oskrbovan. Nikdar ne smemo pasti v vlažnem, mokrem vremenu, ker živina napravlja takrat preveč skode na travniku s težkimi stopinjami. Posebno velja to za umetno vrejene travnike, na katere bi sploh svetovali naganjati le ovce, ne pa težkih goved. Želeli bi, da bi gospodarji opustili staro šego, pasti po travnikih spomladi do sv. Jurja, ker bi bilo gotovo bolje, da bi take travnike dobro oskrbovali in vsaj dvakrat kosili. Dobivali bi zato z njih precej dobrega sena, katero bi doma živini pokladali, mesto da jo gonijo na pašo, kjer se le dolgočasi in strada. Dobivali bi tudi v hlevu veliko več potrebnega gnoja.

Na travnikih pa lahko tudi zasadimo sadno ali gozdno drevje. S tem si izdatno povišamo dohodke travnika. To se sme goditi pa le v posebnih slučajih. Priznavati moramo sicer, da drevje zniža množino sena, toda v krajih, kjer pomanjkuje sadja ali tudi lesa za kurjavo, in je dotična zemlja sposobna za sadno drevje, je vendar pametno tako ravnanje, ker sadje, katero dobivamo, obilo povrne, kar nakosimo manj sena.

Dostikrat nadleguje v jeseni dež tako, da ni mogoče, spraviti otave. Takrat se navadno pokvarijo celi kupi. Ako je vreme tako deževno, da nam ni moč krme sušiti, napravimo iz nje kislo seno. Napravlja se jednako kakor kislo zelje. Izkoplje se na prostoru, do katerega ne more pritekati voda, kacij 70 do 100 cm globoka jama. V to se spravi pokošena trava ali detelja in se trdno pohodi. Koristno je, če se posamezne plasti osole, ter se tem bolje skisa trava, katero živina kaj rada je, že zaradi soli.

Nekateri kmetovalci spravljajo v take jame tudi zeleno, mladopokošeno koruzo, pesno, repno, zeljno natjo itd. Vse to se dobro pohodi, potem pa po vrhu s kamni obteži in vsa jama pokrije z zemljo in to visoko. Če razpoka zgornja nasuta zemlja, je treba nemudoma popraviti razpoke.

Naj bi zlasti mladi kmetovalci uvaževali naše prijateljske nasvete.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične dne 1. januarja 1898. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati: